

Pyhäjärvi

Joulukirkkoon

Kuluvat myöhäisyksyn päivät; menee varhais-talvi. Joutuu joulukirkko. Nyt lähdemme mekin kirkkoon, mutta teemme kirkkomatkan tällä kertaa muistojen mailla.

Korkealla rantatöyräällä, ahon laidassa seisoi Pyhäjärven kirkko. On talvisen yön hämärää, kirkon ikkunoista loistaa joulun valoja. Kirkko-maalla, hautojen ääriellä näkyy tuikkivan kynttilöitä. Lahjoitusmaapatsasta ei vielä ollut. Alempana levisi maidonvalkeana laaja Pyhäjärvi. Se oli saanut jää- ja lumipeitteen. Kirkkorahvasta näkyi saapuvan. Tulijoita oli jäällä Alakylän rannasta, Tattarniemestä, Jaamasta, Tolteista, Örtinrannasta. Vernitsan puoleiset tulivat Haapaniemen kautta. Saltsanran-toiset ajoivat Keljanlahden poikki Katilaan ja siitä kirkolle. Hevoset kiinnitettiin povotoilla hevoskatokseen tai puihin. Kun oli hiukan löysätty sereseikkaa annettiin heiniä eteen ja loimi selkään ja sitten käytiin kirkkoon.

Kirkossa kohtasi silmiä kynttilöiden valomeri. Sun-tio Matti Talja oli syyttänyt kaikki kolmesataa kynttilää. Urkujenpölkijä Urho Vanhanen oli jo miestenparvella ja sitten naistenparvelle asettanut mustiin tauluihin kullann-väriset numerot osoittamaan veisattavia virsiä. Urkujen äärellä on kauppias Juho Pohjolainen. Kun oli soitettu alkupreludi, viritteä vanha ti-rehtööri Mansnerus joulu-virren, johon avaran kirkon-täyteinen rahvas yhtyy:

*Ilmestyi paimenille
Enkel taivahan!
Hän iloisen toi heille
Yöllä sanoman.*

Aamusaarnan piti kirkko-herra: Jumala puhui usein ja monella muotoa isille pro-fetettain kautta; näinä vii-meisinä päivinä hän on meil-le puhunut Poikansa kautta, joka on hänen kunniansa kirkkaus ja hänen olemuk-sensa juurikuva. Jumalan puheet ovat voimallisia pu-heita. Ne aavaat meille laa-jat näköalat Jumalan armo-taloudessa. Golgatan ristillä

Rovasti Karl Adolf Wiika.

Jumalan puheet vahvistavat meille anteeksiantamuksen, elämän ja autuuden. Täna joulujuhlana me saamme iloita siitä, että me saamme

Jumalan puheisiin luottaa. Ne säilyvät, vaikka taivas ja maa hukkuisivat.

Alttarilla olivat molemmat papit. Siellä laulettiin ikivan-

ha joulun ennustus.

Sillä lapsi on meille syntynyt ja poika on meille annettu, jonka hartioilla herraus on; ja hänen nimensä kutsutaan. Ihmeellinen, Neuvon-antaja, Väkevä Jumala, Ijän-kaikkinen Isä, Rauhan pää-mies.

Kun oli veisattu virsi: Enkeli taivaan lausui näin, nousi saarnastuoliin pastori ja piti päiväsaarnan: Alussa oli Sana, ja se Sana oli Jumalan tykönä, ja Jumala oli se sana. Ihmeellinen on joulun ja joulunevankeliumi. Tuhansia kertoja olemme sen kuulleet ja aina se on yhtä uusi. Uskonnollisesti välinpitämätönkin tulee jouluna Jumalan sanaa kuulemaan. Me juhlimme vastasyntyntä lasta. Tämä on erikoisesti lasten juhla. Lasten silmissä joulun valot kirkkaimmin heijastuvat. Jospa me aikuisetkin jaksaisimme pysyä lapsenmielisinä taivaallisen edessä. Uskolla ottaisimme vastaan Jumalan suuren joululahjan ja sydämeistämme häntä siitä kiittäessämme.

Saarnan jälkeen seurasi virsi, jonka aikana tuntio

kantoi kolehdin. Hänellä oli erikoisuutena, että hän kootessaan kolehtia veisasi yhdessä seurakunnan kanssa virttä. Alttaripalveluksessa papit siunasivat kirkkorahvaan. Veisattiin loppuvirsi. Kirkon isokello julisti mahtavalla äänellään, että kirkonmenot ovat päättyneet.

Kirkosta tultua oli aamu jo valjennut. Portilta oli aurattu tie kunnantuvulle. Tiheänä jonona kulki siinä kirkkorahvasta. Äkkiä kuului takanamme jalkojen töminää ja hätäin huuto:

"Ptruu, ptruu, no mikä siinä, ptruu, ptruu".

Hypähdämme syrjään ettemme toki hevosen jalkoihin olisi joutuneet. Eihän sieltä mitä hevosta tullut. Vanha 80-vuotias kanttori, mutta silti poikamaisen nuorekas Partasetä, taas kujeili. Hymyillen hän asteli säikäyttämiensä ohi ja toivotti hyvää joulua. Me vastasimme toivotukseen ja hymyilimme kaikki mekin.

K.A. WIIKA
Tarina on julkaistu Vpl. Pyhäjärvi-lehden näytenu-merossa 1959.

Rauballista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta kaikille pyhäjärveläisille ja lehtemme lukijoille!

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö, Vpl. Pyhäjärvi-lehti

19.12.2005

Tarvitaanko sukua?

Kun tarkastellaan pyhäjärveläisten elämää historian tietojen valossa 1600-luvulta 1900-luvun puoliväliin eli koko sen ajan, jonka useimmat pyhäjärveläiset suvut asuivat Karjalan kannaksella, on suvun merkitys ollut toimeentulolle aivan ratkaiseva silloin kun elämässä tuli vastaan vaikeuksia. Suku muodosti sen turvaverkon, joka antoi elämän jatkamisen mahdollisuuden esimerkiksi leskiäidille pienine lapsineen kun aviomies oli yllättäen kuollut. Vasta 1900-luvun jälkipuolella ovat yhteiskunnan turvaverkot ottaneet tämän tehtävän suvuilta.

Kehityksen myötä on suvun merkitys sosiaaliturvan kannalta tarkastellen vähentynyt osittain jopa loppunut. Henkissä mielessä suvun merkitys on säilynyt, viimeaikoina jopa lisääntynyt. Meille karjalaisille näkyy suvun merkityksen säilyminen laajalle levinneessä sukututkimuksen harrastuksessa. Vantaan sukututkimuspäivillä lokakuussa valtaosa esillä olleista sukututkimuksista oli karjalaisia sukuja käsittelevää. Samalla siirretään myös karjalatietoutta nuoremmille sukupolville heitä kiinnostavassa muodossa sekä saadaan heitä mukaan karjalaiseen järjestötoimintaan, joka nykyisin on liian suurelta osin jo ikääntyneiden sukupolvien varassa.

Mikä on sitten suvun merkitys tulevaisuudessa? Eduskunnassa käsiteltävänä olevaan hedelmöityshoitolakiin ollaan vaatimassa sellaisia määrittäviä ettei lapsen biologisesta suvusta saisi saada tietoja edes aikuisiässä. Halutaanko tällöin mahdollistaa biologisten sisarusten liitot ilman, että kenelläkään on tietoa todellisuudesta? Muna- ja siittiösolujen "vapaa", kirjaamaton käyttöön mahdollistaisi biologille sisaruksille tietämättömyydestä johtuvan jälkeläisten "tuottamisen". Mitkä ovat silloin syntyvien lasten oikeudet? Tällöin poistuisi huomaamatta vuosisatainen käytäntö lähisukulaisten liittokiellosta. Onko näin meneteltävä vain sen takia, että nyt jotkut haluavat maksimoida omien mielihalujensa toteuttamisen? Olisiko syytä miettiä myös toiselle ja kolmannelle sukupolvelle tuotettavia ongelmia?

Pyhäjärveläisen perinteen vaalimisessa on meillä kaikilla sukututkimuksen harrastajilla runsaasti mielenkiintoista työtä. Toivottavasti saamme tulevana vuotena aikaan myös sen, että pyhäjärveläisiä sukuja voitaisiin lyhyesti esitellä myös tämän lehden palstoilla. Materiaaliahan on olemassa runsaasti on vain kysymys siitä, että sukuesittelyt saatetaan lehden palstoille mahtuvaan ja sopivaan muotoon. Noin sadan vuoden ajalta löytyy myös kuvamateriaalia tutkimustekstejä elävöittämään. Ryhdytäänkö työhön sukututkimuksen harrastajat!

Joulun, lasten juhlan, läheisyydessä toivotan omasta ja Vpl. Pyhäjärvi – säätiön hallinnon sekä Vpl. Pyhäjärvi -lehden puolesta kaikille lukijoille
HYVÄÄ JOULUA ja ONNEA VUODELLE 2006.

ANTERO PÄRSSINEN

Pyhäjärveläiset Kaarina Pärssinen, Ulla Kaasalainen, Antero Pärssinen ja Kauko Hinkkanen Suvannon sukututkimuksen kokouksessa.

Sotalapsen kirje Ruotsista

Kajanderien sukukirjassa on monia 8-vuotiaan Ritva Suokkaan Ruotsista lähettämiä kirjeitä äidilleen Toini Suokas os. Kajander. Ritva oli 5-vuotiaan Pekka-veljensä kanssa Ruotsin Malmköpingissä. Alla oleva kirje on päivätty 21.12.1944.

Rakas äiti!

Miten äiti voi. Me voimme kyllä hyvin. Kun me ensimmäisenä päivänä siihen taloon niin se heti antoi meille omenaa. Tämä talo on komea 6 huonetta. Täällä on kiltti tati ja setä. Nyt me olemme ollut yhden päivän. Tänä päivänä me saimme hyvät vaatteet tati osti. Minä

en voinut vielä lähettää joulukorttia mutta huomenna minä kirjoitan. Se tati vei meidät kaupunkiin. Tati antoi meille tänään leikkikaluja. Se tati ja setä ovat rikkaita. Kyllä me ollaan saatu karamelleja paljon. Me saatiin karanteenissa yhden kerran oikein hyvää riisipuroa kylä se oli hyvää ja toisen kerran me saatiin sellaista riisipuroa jossa oli omenahilloa. Minä ja Pekka olemme jo vähän osanneet Ruotsia. Minulla on joskus kovin ikävä äitiä. Karanteenissa emme saaneet käydä kahteen viikkoon ulkona vaikka toiset pääsivät. Me nukutaan Pekan kanssa yläkerrassa. Mi-

nulla on hauska vuotella joulua. Täällä saa joka päivä sellaista leipää että se on niin hyvää kuin pulla ja se onkin sellaista pullaa kuin oikee pulla. Kyllä täällä on hyvää ruokaa. Voi kun me käytiin kaupungissa niin kyllä siellä oli kangasta vaikka kuinka paljon. Ja yksi poika kun kävi täällä niin kohta läksi pois ja tuli taas ja toi mukanaan kaksi naamaria voi meillä oli hauskaa. Me ollaan saatu hyviä rinkiä ja päällä oli paljon sokeria. Tati pesi meidän vaatteet ja antoi meille uudet vaatteet. Meillä oli hyvä sänky kyllä meillä oli hauskaa kun käytiin sänkyyn. Täällä on sisällä ulkohuone ja täällä

nessään ja oikein kivassa niin kuin kaupungissa on aina pitkät raput ja niin pitkät matto ainakin puolen kilometrin pituinen. Heillä on vaikka kuinka paljon omenoita. Kyllä se tati ja setä ovat kilttiä. Ne antaa vaikka kuinka paljon leikkikaluja he antoivat 5 purkkia kaksi kaunistu puuteriastijaa ja tontun sellaisen jolla siilataan kahvin poroja. Maitokannun ja pulla astian. Karamelleja ja rusinoita. Sano Rajalle ja Liisalle terveiset ja Lempi tädille omatädille ja omasedälle. Isälle paljon terveisiä.

Terveiset äidille ja Rajalle toivoo Ritva ja Pekka

Mitä Ruotsin reissusta jäi "käteen"?

Pekka Suokas on Kajanderin sukukirjassa kertonut hyvin seikkaperäisesti Ruotsissa olostaan ja miten vaikea sielä oli lähteä pois. Tässä pitkän tekstin loppuosa, jossa otsikkona oli siis, mitä jäi "käteen".

"Perheeni osalta voin sanoa, että suuri taloudellinen ja fyysinen helpotus. Siinä sekasortoisessa tilanteessa jossa me tietysti koko Suomekin silloin eli, se oli ehdottomasti ainoa oikea ratkaisu ja olen ikuisesti kiitollinen niille ruotsalaisille ja ennen kaikkea Lisa ja Robert Staafille, jotka mahdollistivat tämän. Kiitollinen olen myös sisarelleni Ritvalle, joka piti huolta minusta ja ylläpiti ja toimi yhdessä kahden eri maassa olevan kotini välillä. Kiitollinen olen myös omille vanhemmilleni, jotka aikanaan tekivät heille ja ennen kaikkea äidille raskaan päätöksen lähettää kaksi las-

taan parempiin oloihin vieraaseen maahan. Äidille se on varmasti ollut myös kunniaksymys - ei se ainoakaan hänen omanarvontuntoaan lisännyt. Turhaan häpesit äiti tekemäsi päätöstä.

Itselleni ei vierailustani Ruotsissa ole mitään muita kuin hyviä muistoja. Setä Robert kuoli vain liian aikaisin, eikä minulla enää ollut tilaisuutta tavata häntä, kun olin kyllin vanha matkustamaan Malmköpingiin uudelleen. Hän olisi mielusti pitänyt minut siellä vielä kauemmin ja jopa adoptoinut minut, mutta kun Suomesta tuli käsky lähteä, oli sitä toteltava. Lisa Staaf eli vielä pitkälle -60-luvulle ja hänet minä ehdin tavata muutama kerran ja esitellä hänelle oman perheeni.

Ainoan ja pysyvän psykkisen kolhun sain tullessani Suomeen ja aloitettuaani kou-

Yrjö ja Toini Suokas sylissä kaksoset Riitta ja Pirjo. Edessä Pekka, Ritva ja Rajja.

lunkäyntini ensimmäisellä luokalla. Koulussa jouduin opettajan kuin luokkatovereideni silmätiukaksi ja kiusaamaksi huonon suomen-

kielentaitoni takia. Siitä lähtien olen alitajuisesti "inonnut" ruotsinkielitä.

PEKKA SUOKAS

Tampereella iloittiin itsenäisyydestä ja joulurauhasta

Tampereen Seudun Pyhäjärvi-kerhon perinteinen pikkujoulu vietettiin tänäkin vuonna itsenäisyyspäivän aattona Tampereen Soutukeskuksessa. Tilaisuuden aluksi laulettiin Karjalaisten laulu, seisaaltaan ja aina tunteella. Pyhäjärvi-kerhon puheenjohtaja Laila Innanen toivotti yleisön tervetulleeksi.

Hän totesi puheessaan, miten hyvin asiat ovat meidän itsenäisessä maassamme. Voimme iloita itsenäisyydestämme ja myös turvallisin mielin viettää joulua. Sitä turvallisuutta ja joulun rauhansanomaa ei muualla maailmassa kaikilla ole. Hän palasi puheessaan kerhon menneen vuoden tapahtumiin, joissa kerhon kokouksien ohessa oli runsaasti retkiä. Keskeisin matkakohde tietysti Pyhäjärvi-juhlat.

Laila Innanen on lahjakas taiteilija ja illan mittaan kuultiin niin hänen lauluun kuin lausuntaansakin. Hänellä on ohjelmassa aina uusiakin Karjala-aiheisia

Tampereen Pyhäjärvi-kerhon puheenjohtaja Laila Innanen.

laujuja ja tällä kertaa se oli Karjalan viiri. Kerhon oma laulukouros oli supistunut kvintettiin, mutta kauniisti soi laulut Kynttilöiden sytyssä ja Joutuna. Kuorossa lauloivat Pirjo Kiala, Laila Innanen, Hilka Leppänen, Seija Lintula ja Tuomas Lähde.

Irja Hiekkämäki esitti jou-

lupakinan. Maj-Lis Rissanen kertoi hauskoja evakkokasukuja. Eräs niistä hymyilytti miehiä. "Karjalaismies oli pienessä laitamyötäisessä täpötäydessä bussissa Mies totesi, män hyvät humalat hukkaa, ko ei pääse heilumaan." Väinö Hovivara luki pakinamuotoisen kirjeen, jonka hän oli kirjoittanut Ta-

savallan presidentille. Kirjeessä keskeisenä oli, että presidentti itsenäisyyspäivän juhlassa huomioisi sotaveteraanit. Yleisessä keskustelussa nousi esiin evakkomuistot. "Kyl se ol kova aika päivälleen 66 vuotta sitten. Oltiin "matkalla" niin kuin tämän ajan merkkipäivähenkilöt. Tykit jyskiit ja "Stalinin urut" soittiit lähtömuusiikkiä. Ei suunniteltu jouluruokii, evästä ol sen verra vähä, joululahjoist puhumattakaan. No, nyt on hyvä. Lämpimäs tuvas eletää ja ruokaa syyväää liiankin iest."

Yhdessä laulettiin joululauluja. Ruokapäytä oli könköllään jouluherkkuja. Joulupukin lahjapussikin oli kulkeutunut juhlaan, vaikka itse joulupukki oli jäänyt Oriveden liikenneruuhkiin. Arvat tekivät kauppansa ja seurustelua jatkettiin ilta-myöhään. Näin siis Tamperreelta, josta toivotaan Hyvää joulua ja Onnellista Uutta Vuotta muille Pyhäjärvi-kerhoille sekä lehtemme lukijoille.

SALME RINTALA

Sotalapset

Sotalapsi on lapsi, joka sotaa käyvässä tai miehityksessä kotimaassaan siirtyy ilman vanhempiaan turvaan toiseen maahan. Toinen maailmansota siirsi miljoonia lapsia ilman vanhempia toiseen maahan tai oman maan sisällä. Tšekkoslovakiasta, Saksasta ja Hollannista siirtyi Pohjoismaihin ja Englantiin. Kun sitten Englantiin pommitettiin, siirtyi noin 2 miljoonaa lasta maan sisällä ilman vanhempia turvallisemmille seuduille. Englannissa oli laki, että alle viisivuotiaille piti olla äiti tai muu omainen mukana ja niitä lapsia oli 2,5 miljoonaa. Lisäksi 4000 lasta siirtyi yksin ulkomaille.

Suomesta siirtyi talvi- ja jatkosodan aikana 70 000 lasta Ruotsiin, 5000 Tanskaan ja vähäisempi määrä Norjaan. Näiden virallisten lukujen lisäksi monet varakaat vanhemmat lähettivät tuttaviansa kautta lapsiansa joka Pohjoismaahan.

Ruotsalaisten apu

Talvisodan syytyessä ja Neuvostoliiton hyökätessä Suomeen, syntyi Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa aktiivisia kansalaisliikkeitä Suomen auttamiseksi. Ruotsin kuningas Kustaa V perusti oman "Kuninkaallisen komitean" 22. 12. 1939. Keskeisiä tässä komiteassa olivat

Prinssi Wilhelm ja Lennart Bernadotte. Kummunkuntaliikkeen johtohahmo oli **Folke Bernadotte.** Kuningas viestitti Suomeen: "Olemme valmiit vastaanottamaan pakolaisia Suomesta. Yritämme huolehtia heistä parhaimman mukaan. Tervetuloa lapset, vanhuksat, äidit ja sodassa haavoittuneet. Tervetuloa Ruotsiin, Jumala siunatkoon Suomea, Jumala varjelkoon Pohjolaa".

Jo talvisodan aikana lapsia siirtyi Ruotsiin, mutta varsinaisen vyöry oli jatkosodan aikana. Pelättiin miehitystä ja se pelko tartutti lapsiin. Ruotsin kokoomakeskuksessa eräs suomalaispoika kysyi pitkän junamatkan jälkeen ja nähdessään vierasta kieltä puhuvia sotilaita, "tulimmeko me nyt Siperiaan." Puolet koko lapsimäärästä lähti Uudenmaan ja Viipurin lääneistä, kummastakin noin 15 000 lasta. Kaupungeista eniten Helsingistä yli 10 000 lasta ja Viipurista 4005 lasta sekä joka Karjalan pitäjistä, joukossa useita Pyhäjärveltäkin. Mutta lähtijöitä oli joka läänistä aina Lappia myöten.

Suomessa oli sodan aikana puutetta monista asioista ja lapsissa oli runsaasti sairautta mm. tuberkuloosia. Suomen silloiset viranomaiset ja terveydenhoitohenkilöt olivat erittäin myönteisiä lasten siirtoihin He kehottivat äite-

12-vuotias Annika Packalen kauppiaspari Ruth ja Harry Olofssonin luona Ruotsin Skruvemälässä. Mukavat muistot Annikalle jäi lapsettomasta Olofssonin papasta ja mammasta.

Siilitukkainen Salme Rintala merikapteeni Ebba ja Hjalmar Berzelin perheessä Gullabobbyssä. Perheen lapset Gun-Britt ja Stig. Ihanan äidillinen Ebba-mamma ja hyvä koko perhe. Mukavat muistot.

jä lähettämään turvallisella mielellä lapsensa Ruotsiin jatkosodan aikana lähetettyistä lapsista 5117 toimitettiin suoraan Ruotsin sairaaloihin. Heistä 462 adoptoitiin ruotsalaikoteihin, muut palasivat terveinä Suomeen. Sodan aikana myös 1000 suomalaista haavoittunutta sotilasta hoidettiin Ruotsissa

Millaista oli Ruotsissa?

Ruotsin taloudellinen tilanne oli aivan eri luokkaa kuin silloisessa Suomessa. Perheet, joihin sijoituimme, olivat ne sitten varakkaita tai vähemmän varakkaita, niin kaikissa elintaso oli toinen

kuin Suomessa Ruoasta ei ollut puutetta, "vanhemmat" ystävällisiä, saatiin kauniita vaatteita ja luluja. Kieli oli tietyksi ongelma, mutta yllättävän äkkiä lapsi oppii uuden kielen. Helsingistä, Vaasasta ja rannikkoseuduilta tulleilla suomenruotsalaisilla ei ollut tatakään ongelmaa.

Millaista oli olla Ruotsissa? Siihen on yhtä monta vastausta kuin oli lähtijäkin. Lähtien ikä oli tietyksi ikä, mutta isommat lapset lähtivät jopa mielellään ja omasta halustaan Monella karjalaislapsella oli kokemuksia talvisodan evakkoajalta Suomessa, jossa

vastaanotto monilapsiselle perheelle ei aina ollut myönteinen. Suurin osa lapsista piti Ruotsissa oloaikaan myönteisenä, mutta oli heitäkin, joille jäi ikävät muistot Ruotsissa olosta on kahden pyhäjärveläislapsen muistoja tässä lehdessä

Suomi ilmoitti 1945 Ruotsiin, että kaikki Suomen sotalapset on palautettava takaisin kotimaahansa. Ja niin sitten palattiin takaisin. Ruotsiin jäi adoptoituina tai kasvattilapsina pysyvästi 15 174 lasta. Paluu Suomeen oli monelle vaikeaa. Varsinkin pieninä lähetetyillä lapsilla ei ollut mielikuvaa Suomen vanhemmista. Heille äiti ja

isä olivat Ruotsin mamma ja pappa. Ero heistä oli itkuinen ja ahdistava. Ruotsalaisten apu ei loppunut tähän, vaan monille sotalapsille tuli paketteja ja muuta taloudellista apua pitkälle sodan jälkeenkä.

Sotalapsiyhdistykset

Kymmenen vuotta sitten perustettiin Helsingissä Suomen Sotalapsiyhdistyksen Keskusliitto. Sen alaisena toimii 19 jäsenyhdistystä joka Suomen läänissä. Toiminta näissä yhdistyksissä on erittäin vilkasta ja antoisaa. Lisäksi yhdistysten tiedottajana toimii neljä kertaa vuodessa ilmestyvä lehti Sotalapsi Krigsbarn. Pirkanmaan sotalapsia johti 10 vuotta pyhäjärveläinen toimitusjohtaja Pekka Suokas.

Sotalapsiyhdistyksillä on kerran vuodessa yhteinen kesäjuhla, jossa vieraina on usein muiden maiden sotalapsien edustajia. Vuoden 2004 kesän juhlassa Jyväskylässä oli vieraita Englannista, Tanskasta, Hollannista, Ruotsista ja Saksasta. Sodan aikana Ruotsin kuninkaalliset Bernadottet olivat sydämestään mukana avustustoiminnassa ja edelleenkin he ovat kuvioissa mukana. Jyväskylän juhlan kunniavieras oli Ruotsin prinsessa Christina, rouva Magnusson miehensä kanssa

Viime keväänä ruotsalaisten aloitteesta paljastettiin Suomen sotalapsien muistomerkki "Ero" Haaparannassa. Haaparannan kautta kulki suurin osa sotalapsikulttuurista. **Ruotsin kuningas Kaarle XVI Kustaa** vihki muistomerkkin ja piti juhlapuheen. Tilaisuudessa oli myös Presidentti Tarja Halonen. Vaikuttavassa juhlassa oli mukana noin 500 suomalaista sotalasta ja eri Euroopan sotalapsiyhdistysten edustajia. Tämän lisäksi Suomen sotalasten aiemmat muistomerkit ovat Tukholmassa ja Kööpenhaminassa Tanskassa.

Suomen sotalapsista on tehty useita tutkimuksia. Niistä on ilmennyt, että ulkoisesti he ovat menestyneet keskivertoa paremmin elämässään. Miten on henkisten muistojen laita? Niistä, niin myönteistä kuin kielteisistä juttua riittää meillä eri sotalapsiyhdistyksissä ja Sotalapsi-lehdessä.

SALME RINTALA

Joulumuistot Ruotsista

Seison Pyhäjärven rannalla. On kesäkuun alun ilta ja vuosiluku 1944.

Olen tullut sisareni ja naapurin lasten kanssa uimaan. Toiset lapset menevät uimaan, minua on kielletty menemästä, koska huomenna olen lähdeässä Ruotsiin.

Äiti on itkeskellyt jo monta päivää. Olen saanut itse käydä hakemassa tästä samalla rannalla sijaitsevasta pappilasta virkatodistuksen niitä papereita varten, jotka tarvitaan Ruotsin matkalle. Ihan vatsan pohjasta ottaa, kun vain ajattelenkin tu-

levaa matkaa, se on niin jännittävää.

Niin kauas! Siellä on kuulemma ihan erilaiset maiseimat, ruuat ja kieli. Kyllä se ruotsi on ihan erilaista kuin suomi, mutta aikuiset sanoivat, että lapset oppivat nopeasti uutta kieltä.

Äiti oli jo pakannut minulle valmiiksi kassiin muutama tädiksi ja sedäksi, olivat ottamassa useamman suomalaislapsen ja niin sitten jouduimme hienoon herraskartanoon. Myöhemmin kesällä sinne tuli vielä kaksi muuta tyttöä Helsingistä.

Kartano sijaitsi Länsi-

sa olevia tätejä laittamaan ne postiin. Minähän osasin lukea ja kirjoittaa.

Meitä on kaksi tyttöä samassa junassa Pyhäjärveltä, minä 8- ja Marita 10-vuotias ja meillä oli sama sukunimi, joten meitä luultiin sisaruksiksi.

Ne meidän uudet "vanhempamme", sanoimme heitä tädiksi ja sedäksi, olivat ottamassa useamman suomalaislapsen ja niin sitten jouduimme hienoon herraskartanoon. Myöhemmin kesällä sinne tuli vielä kaksi muuta tyttöä Helsingistä.

Kartano sijaitsi Länsi-

Göötanmaalla pienessä maalaiskunnassa. Kartanossa oli 23 asuttua huonetta kolmessa eri kerroksessa. Jo siihen aikaan siellä kävi turistibussilla ihmisiä katsomassa kartanoa ulkoapäin, mutta ihan pihaan asti ne eivät saaneet tulla.

Vieraita kartanossa kävi paljon ja meidän lasten oli aina oltava ruokailussa mukana, että oppisimme seurustelemaan erilaisten ihmisten kanssa.

Me menimme sitten syksyllä kouluun. Minä pääsin heti toiselle luokalle. Olin kesän aikana oppinut puhu-

maan ruotsia eikä kirjoittaminenkaan tuottanut erityisiä vaikeuksia, kun sitä malttoi vain opetella. Viihdyin oikein hyvin koulussa.

Mitkä joulut siellä olivat! Kartanossa oli valtavan iso joulukuusi koristeltuna käsin tehdyillä suussa sulavilla joulukaramelleilla.

Makeis- ja pähkinäpöydät olivat erikseen täynnä erilaisia suklaarasiota ja marsipaanimakeisia ja tietysti pähkinöitä. Lahjoja tuli aivan kasotain ja kaikki leikimme joululeikkejä.

Eräänä joulupöydänä tuli naapurikartanosta hieno au-

to kuljettajineen hakemaan meitä lapsia sinne leikkimään. Se oli vielä suurempi kartano kuin meidän. Siellä oli kiva juosta huoneesta toiseen oikein letkassa.

Sitten eräänä päivänä keuhkalla 1946 setä kertoi, että lapset voivat lähteä, mikäli tahtovat. Tätä Ruotsissa viettämäni aikaa en vaihtaisi pois.

Ehkä minulla oli siellä joskus ikäväkin, mutta eiväthän omaisetkaan olleet kotona vaan jossain vierassa paikassa.

HELLEVI HARTIKAINEN

Kuulun vielä siihen sukupolveen, jolla on muistoja joulukirkkoon ajosta reellä. Oli mahtavaa istua paksujen väljien suojassa ja katsella kirkasta tähtitavasta ja kuunnella lumen sihinää jalasten alla. Aisakello kilkatti ja hiukan pelotti, pysyisikö reki osittain jäisellä tien pinnalla. Olimme viettämässä joulua isovanhempien luona Mikkelin maaseurakunnan pappilassa, nykyisin Kenkäveronniemen pappilaksi kutsutussa paikassa. Pappilan isossa salissa odotti komea joulukuusi, jonka ympärille oli kiedottu kultakirjaiminen nauha: "Kunnia Jumalalle korkeuksissa ja maassa rauha". Siloitiin pienenä mietin, mitä tuo "rauha" oikein tarkoittaisi. Millainen olisi rauhan aika?

Jouluna me palaamme muistoissamme lapsuuteen. Monet tavat ja tilanteet, jotka tulivat meille rakkaiksi nousevat mieleen. Me tarvitsemme muistoja. Ne kannattelevat meitä nykyisyydessä. Ihminen, jolla ei olisi menneisyyttä, olisi irrallinen ja turvaton. Lapsuuden joulu- muistot parhaimmillaan sisältävät turvallisia ja iloisia asioita. Oli voimakas tunne, että kyseessä oli suuri ja tärkeä juhla. Vastuu ei painanut, sai nauttia huolenpidosta ja rakkaudesta.

Vuosien vieressä elämä

Kirkonsanoma

Joulun ilo

on tuonut eteemme myös huolia ja vaikeita asioita. Nyt tiedämme, että joulu tulee väliin keskelle väsymystä, yksinäisyyttä ja kipeää surua. On monia, jotka tuntevat, ettei ole enää ketään jäljellä yhteisistä jouluista.

Voimmeko enää koskaan tavoittaa lapsuuden huoleton joulutunnelmaa? Me emme voi pyyhkiä pois mielestämme elämän tuomia kolhuja. Me tiedämme elämästä enemmän kuin lapsi. Kuitenkin kaipaamme turvallisuutta ja uskoa huomisen

päivään. Lapsuuden turvallisuuden tunne välittyi lähellä olevien rakkaisten ihmisten luomasta ilmapiiristä.

Aikuisena meillä on mahdollisuus ottaa vastaan sanat, jotka enkeli lausui: "Älkää pelätkö, minä ilmoitan teille suuren ilon." Suuri ilo on uskon lahja meille. Koko olemassaolomme on ihme, me olemme täällä Jumalan hyvästä tahdosta. Joulun sanoma rohkaisee meitä. Joulu- ilosanoma tarjoaa apua vaikeuksienkin kohtaamiseen. Joulun sanomassa on

elämisen oikeutus ja toivo. Jumala on tarkoitanut, että me kokisimme iloa. Ilo ei ole vaatimus, vaan lahja, joka voidaan saada.

Meidän ilomme kasvaa sitä myöden, kun huomaamme Jumalan hyvyttä elämässämme. Joulu harras tunnelma välittää tätä Jumalan hyvyttä.

Jumalan huolenpito yltää meihin jokaiseen. Jumala ei halua pelkästään sisäistä eheytymistä, vaan hän antaa apuna myös arkisiin tilanteisiin. Luottamukseemme Jumalaan kasvaa, kun huomaamme, että rukoiksemme kuullaan tavalla tai toisella.

Uskomme voi lisääntyä, toivo voi vahvistua ja rakkaus enetä, kun "joulun lapsi" saa avata mieleemme muistojen voimalla vastaanottamaan Jumalan hyvyyden lahjana.

Ei joulu jäänyt lapsuuteen, vaikka vuodet ovat muuttaneet meitä monin tavoin. Joulu antama ilo, mahdollisuus turvautua lähellä olevaan Vapahtajaan, koskettaa meitä.

En tuolloin kuusi vuosikymmentä sitten tinnetyt, mitä rauhan aika tarkoittaa. Nyt olen sen kokenut, mutta yhä uudestaan tarvitsen enkelin sanomaa: "Älkää pelätkö, minä ilmoitan teille suuren ilon."

SILJA FORSBERG

Arja Mäkinen ja Pukin muori Elsa Kaasalainen.

Turun seudun Vpl Pyhäjärvikerho joulun tunnelmissa

Pieni mutta pirtteä ja elinvoimainen kerhomme vietti joulujuhlaa 27. 11. 2005. Yhdessä laulettu joululaulut viertivät lämpimän tunnelman. Tuomiston (o.s. Hanski) Raijan huittisilainen vieras Elli Marjamäki (o.s. Happonen) lausui Eeva Kilven Elämän evakkona, Hilkka-Liisa Hämäläisen Syysaamuna ja Karjala-lehdestä 1940-luvulla kopioimansa Kirsti Bergrothin Unohtumaton Karjala. Kuulimme myös Ellin itsensä kirjoittaman pienen ylistysrunon piirakoille. Vihje Huittisten Pyhäjärvi-juhlien toimikunnalle: Ellin piirakaruno sopsi isompaankin juhlaan.

Jaako Lavaste muisteli puheessaan lapsuuden jouluja ja varsinkin erilaisia puuroja. Silloin ennen puuron keittäminen alkoi siitä, kun aamuvarhaisella syytettiin tuli hellaan ja pantiin pata tulelle kuumenemaan. Puuroa piti hauduttaa tunti-kausia. Nyt ostetaan pusseja, jotka kumotaan lautaselle, lisätään vähän kuumaa vettä ja puuro on valmista! Puhe

puurosta eteni joulumuistojen myötä kinkkuun ja jouluporsaan teurastukseen. Jaako kertoi 10-vuotiaana poikana katselleensa, kun heille tuli joku ampumalla sikaa tappamaan. Laukaus ei osunut, sika säikähti ja juoksi pakoon hurjaa vauhtia ympäri pihaa ja teurastaja pysyi kädessä samaa rataa sian perässä. Eihän sitä voinut nauRAMATTA kuunnella, vaikka kilpajuoksun tulos olikin sian kannalta murheellinen.

Elsa Kaasalainen ansaitsee lämpimät kiitokset kuluneen vuoden toiminnasta ja joulujuhlan järjestämisestä. Hän oli taas kerran laittanut meille tuoksuvat glögit, maistuvat puurot ja sekahelelmäkeitot, kahvit ja tortut ja muut herkut. Pöytä oli täynnä arpajaispalkintoja, ja jostain kuumasta syystä joulupukkinen oli kovasti Elsan näköinen.

Meillä kaikilla oli niin mukavaa, oi jospa olisit voinut olla mukana!

TEKSTI: HELVI WILKKO
KUVAT: ANTTI KINNANEN

Huittisten Karjalaiset viettivät pikkujoulujuhlaansa

Juuri 60-vuotta täyttänyt Huittisten Karjalaiset ry:n jäsenet kokoontuivat lyhyen tauon jälkeen jo toiseen suurempaan yleisötaapahtumaan eli pikkujoulujuhlaansa osuuskunnan kokouksisiin 2. 12. Paikalla oli n. 70 seuran jäsentä. Puheenjohtaja Reino Äikiä toivotteli juhlaavien

tervetulleeksi kiittäen samalla seuran jäseniä aktiivisesta kuluneesta vuodesta. Tämän on ollut hyvä vuosi toiminnalliseen harjoitteluun, sillä ensi vuonna seuramme on vastuussa heinäkuun 15-16 päivinä Vpl. Pyhäjärvi-juhlien järjestelyitä ja talkootehtäviin tarvitaan runsaasti väkeä.

Seurakunnan tervehdyksen tilaisuuteen toi pastori Pete Hokkanen, joka aluksi kertoi itsekin omaavansa karjalaiset sukujuuret. Hokkasen isä oli syntynyt Äyräpäästä ja äiti Rautjärven Ilmeen kylästä. Mielenkiintoisesti Hokkanen kertoi vanhempiansa elämäntaivalta. Puheen lopussa hiljennettiin yhteisen rukouksen turvin odottamaan joulun suurta sanomaa.

Tilaisuudessa kuultiin myöskin lasten musiikkiesityksiä kun Pia Kiuru esitti viulunsoittoa ja Saana Naskali huilun soittoa.

Seuran varapuheenjohtaja

Pastori Pete Hokkanen.

Paavo Punkari esitteli omassa puheenvuorossaan Jaakkiman pitäjää ja Lahdenpohjan kauppala ja lopuksi hän esitti joulupakin. Naistoimikunnan valmistaman mahtavan joulupuuron jälkeen Vilho Viskari piti mie-

lenkiintöisen tietokilpailun murreanoista. Todettiin, etteivät läheskään kaikki murreasemat olleet Pyhäjärvellä ja Sakkolassa tunnettuja. Elli Marjamäki esitti lausuntaa. Tämän jälkeen suoritettiin arpaisten palkintojen jako ja monen läsnäolijan suomeni messingille saadessaan pienemmän tai suuremman arpavoiton.

Sitten olikin jo vuorossa päästä joulupukki sisälle. Pukki tuntui tuntevan useita seuran jäseniä aivan nimeltä se kävi ilmi kun hän kierteli juhlaavien joukossa.

Tilaisuudessa laulettu joululaulut säesti taidokkaasti Janne Kiiveri. Heikki Kiiski lausui tilaisuuden lopetta-jaissanat.

Ennen kotiin lähtöä asetettiin vielä yhteiseen valokuvaan ja näin haluttiin toivotella niin Savannon Seudun kuin Vpl. Pyhäjärvenkin lukijat tervetulleeksi heinäkuussa Huittisiin.

PAAVO PUNKARI

Pia Kiuru.

Karjalaseurojen Satakunnan piirin pikkujoulujuhla

Eri puolilta piirin toiminta-alueetta koontuivat karjalainen väki pikkujoulun viettoon perjantaina 25. 11. Yhteisesti esitetyn joululaulun jälkeen nais-toimikunnan puheenjohtaja Leena Peltomaa toivotteli juhlaansa yhteensä 84 henkilöä tervetulleeksi Poriin ja Yyteriin.

Yyterin Karjalaisen puheenjohtaja Anneli Lötjönen esitteli yyteriläisten toimintaa ja esitteli myöskin Yyterin vanhan koulun, joka tällä kertaa oli juhlien

pitopaikkana. Seurakunnan tervehdyksen esitti diakonissa Kirsti Korpela, joka juuri oli palannut avustusmatkalta Kanneljärveltä ja Viipurista.

Tämän jälkeen olikin vuorossa Paulan Pitojen valmistama joulutateria. Hilkka Naskali esitti jouluaiheista lausuntaa. Yhteislaulun jälkeen Reijo Havimo esitti lausuntaa.

Piirin puheenjohtaja toi piirin tervehdyksen kertoen olevansa varsin tyyty-

väinen niin pikkujoulujärjestelyihin kuin muuhunkin seurojen järjestämään toimintaan.

Tämän jälkeen olikin vuorossa jouluaiheinen kynttiläaiheinen näytelmä johon Anneli Lötjönen kutsui mukaan osallistujia myöskin yleisön joukosta. Hilkka Naskalin lausunnan tahtiin osallistajat sammuttivat vuoroitellen kynttilänsä ja vain yksi kynttilä jäi antamaan joulun valoa ja siitä syntyivät sitten

myöskin kaikki kynttilän uudelleen.

Kahvitauon jälkeen olikin vuorossa seurojen välinen karjala-aiheinen tietokilpailu johon osallistui paikalla olleista seuroista yhdeksän joukkuetta. Tällä kertaa voiton vei Huittisten joukkue 7,5 pisteellä, Noormarkun Karjalaseuran ollessa toinen 6 pisteellä ja kolmanneksi sijoittui 5 pisteellä Hiitolan Pitäjaseura.

Onnistuneen tilaisuuden päättössanat lausui Ilmari Erikäinen.

Toivotamme Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2006 kaikille sukulaisille, ystäville ja lehden lukijoille

Aili ja Kalevi Helassalo, Tampere

Raili ja Oiva Lahtinen, Lavia

Maire ja Eero Joutsenlahti, Lavia

Eero Helassalo, Nokia

Terhi, Heini, Sanni ja Juha Joutsenlahti, Noormarkku

Leena, Laura, Lotta ja Sakari Tapiola, Tampere

Ritva ja Yrjö S. Kaasalainen, Harjavalta

Elsa ja Lauri Kaasalainen, Turku

Lilja Salonen lapsineen toivottaa Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta vuotta Selma Ahlholmille Ruotsiin ja Vieno Oksaselle Porin kaupunginsairaalaan.

Lämmin joulutervehdys kaikille teille, jotka olette muistelleet elämää Viipurin läänin Pyhäjärvellä. Kiitos muistamisista ja yhteydenpidosta. Kaikista menetyksistä huolimatta elämme hyvässä, vapaassa maassa. Meillä on hyviä muistoja lohtunamme. Rauhallista joulunaikaa ja siunauskasta uutta vuotta!

Aulis Airtto, Suomenlinna

Joulutervehdyksiä Tampereelta

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta sukulaisille, ystäville ja tuttaville!

Soini Päiväläinen

Kalevi Luukkanen

Jorma ja Eila Uskola

Hilikka Leppänen

Helvi Kalttila

Pirjo Kiitala

Selma Salovaara

Leena ja Erkki Nokelainen

Eila ja Yrjö Valkama

Maj-Lis Rissanen

Maija-Liisa ja Veikko Nuortama

Aarno ja Airi Kekki

Laila Innanen ja Tuomas Lähde

Kerttu Pylvänäinen

Irja Siirtonen

Leevi ja Hellevi Hietanen

Kerttu ja Aarne Vesikko

Pirkko ja Matti Hassi

Elsa ja Kaino Ranta-aho

Väinö Hämäläinen ja Aili Huuskonen

Kaija ja Tuomo Peltonen

Valma Heinonen

Iris Allen

Rakel ja Väinö Hovivaara

Soininmät

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

Airi ja Sulo Rampa Lavia
Satakunnan Taimituokku Tiina ja Juha Rampa Lavia

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta kaikille sukulaisille, ystäville ja tuttaville!

Rakel Valkama ja Mika perheineen.

Uusi osoitteeni 1.1.2006 alkaen Pirkankatu 28 A 27, 33230 Tampere

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

kaikille viime kesän kotiseutumatkalla olleille! Ensi kesän matka on 2.-5.7.2006.

Laila Innanen

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta tutuilleni ja kaikille matkoillani mukana olleille. Ensi kesän matka on 4. 7.-8. 7. 2006. Kiitos Antti Musakan perheelle. Seija Lintula, Mäyrätie 16, 33430 Vuorentausta. Puh. 03-344 3032 tai 040 526 6220.

Lähde Karjalaan Helin mukana

16.-20. 5. Matkareitti Pyhäjärvi-Aunus-Petroskoi-Kuntupohja-Kemi-Uhtua 22.-26. 6. 2006 perinteinen Juhannusmatka Pyhäjärvi ym.

Pääsiäismatka Pietariin 13.-17. 4. 2006.

Tarkempi matkojen ohjelma valmistuu myöhemmin. Matkaan lähtö tapahtuu Porista ja matkareitti suunnitellaan myöhemmin. Voit tehdä varauksen puh. 050-567 1586 Heli Salminen (Manu Naskalin tytär).

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta.

Heli Salminen syytti jälleen Itsenäisyyspäivän kynttilät Vpl. Pyhäjärven sankarihautausmaalle. Tällä kertaa kynttilän saivat palaa vapaasti.

Petteri

Pittää yrittää tehdä tämä juttu karjala murteel.

Saa nähdä mite se sit onnistuu. Sanokaa jos män vääri. Mie alotan oikee pitemmä kautta.

Myö oltii oltu Huittis visii vast vähä toista vuotta ja oltii rakennettu Korkiakoskel pien mökki, mis ol vaa kaks huonetta. Siel asusit koko suku ennuu rekensit naapurii kiiven talon. Pihäs ei ollt yhtää mittää, ei yhtää kukkastakkaa ja siin tuvan lähel ol harmaa hirsinen läpajettava lato. Mikäli mie muistan nii sen lavon toises pääs ol heini, toises pääs pittiit elukko. Mie en niin tarkast muista, mut jotenki miul on jäänt mielee jot siel ois jossai vaihees olt kaniakkii. Sit siin pihäs tuvan vieres ol vittintikaivo ja vähä etempän ol ohut koivunvesa ja savkuoppa sen vesan eessä. Se koivu ol ohkasempi ko lapsen käsivars. Nyt se on uuvemman talon vieres ja on suuri ja komia. Mie olin talvel täyttänt neljä vuotta, ol nimittään kesä, sisarein ol vähä toisel vuuvl ja veljistään ei olt viel tietookkaa.

Mie olin kevväl saant Vis-kari mummolt pässin, semosen sarvettoman, harmaan ja oikein lauhkian. Se oli kesy.

Äiti ja isä sanoivat, jottei sillä saa ratsastaa, mut pihän miun muutaman kerran männä tuva taakse ratsastammaa. Petteril ol yksi huono tapa, se ol kova pökkimää. Issään nuoremp vel ol

tuommone alle kymmene vanha ja hää härnäs Petterii ain ko silmä vältti. Häntäki ol kyl kielletty, mut millonkas sen ikäset pojanviikarit mittää uskoot.

Petteri ol vallojaa pihal ja viihty oikein mukavast. Ei se meitä lapsii pökkint, aikaihmisii vaan. Kerran sit inkisen mummo ol nostamas vittintikaivol vettä kahtee ämpärii. Ämpärit olliit kaivo vieres ja nihi mummo kaato vettä. Petteri ol pihal ja vissii tää ol mielekiintosta ku se tul lähemmäs ja sit ko mummo käi nostamaa niitä ämpärlöi nii sillo Petteri tul ja pusk mummoo takapuolee. Siin männit ämpärit ja mummo maahan. Eihä siin mitenkää käynt. Mummo nous ämpäreihe seast, näytti Petterille nyrkkii ja sano: Mie tapan siut. Vissii hä sano sen pahal äänel ko Petteri läks etemäs ja nyökittel vaa päätä. Mie ku näin jottei mummo ol kosettant itsiää, nii mie käin nauramaa. Istuin oikei maaha ja nauroin.

Mummo nosti uuvestaan ämpärit vettä täytee ja läks. Sano miul männessää: Siekii siin vaan naurat. Ja miulleha nauru maistu.

Se ol ensimmäine kerta ku mie nauroin toise vahingol. Pittää myöntää, jotta on sitä tult elämäni aikana muulloki nauruttuu. Eihä mikkään oo sen mukavampaa.

Syksyl sit äiti myi Petterin ja osti sil rahal ko sai siitä piene piirongin ja vokin.

KAIIJA SUVELA

Kanadan terveisiä

Yli 80-vuotias Lea Rasilainen-Johnson on syntynyt Pyhäjärven Vernitsalla, mutta muutti aivan pienenä perheensä kanssa Saapruun. Sodan jälkeen hän lähti Tyne-sisarensa kanssa Kanadaan, jossa avioitui kanadalaisen insinööriin kanssa. Heillä on kolme tyttäretä ja lapsenlapsiakin. Tyne puolestaan avioitui kanadalaisen hotellinomistajan kanssa. Tyne on kuollut jo

monta vuotta sitten.

Toini Ratia Lahdesta on ollut kiinteässä kirjeenvaihdossa lapsuusystävänsä kanssa, niin aikoinaan Tyneen kuin nyt Leankin kanssa. Viimeksi tulleessa kirjeessä oli Lean kirjoittama runo. Eivät ole unohtuneet häneltä Laatokan rannat ja lapsuuden Ruskea hiekka. Suomen kielikin soljuu puhtaana ja kauniina

LAATOKAN LAULU

*Olit Laatokka suoja Kannaksen
Olit helmi kuin kaihoisa kyynel.
Soi mainingit ulappas uhmaten
ja vaikeo kuin Väinölan kannel.*

*Rantahiekoillas punaruskean
minä muinoin lapsena leikin,
ja sylissä aaltojen armahan
kesäpäiväni suloiset viatin.*

*Vaan syksy saapui uhmaten
ja nyt aaltosi myrskysten pauhaa.
Ne huokaa surusta huomenen
ja vaikeo mennyttä rauhaa.*

*Pitkän sodan, synkän ja urhoollisen
sinun puolesta taisteltiin,
vaan uhriksi rauhan ja vapauden,
sinut lunnaksi ristettiin.*

*Nyt siniaaltosi vankina soittaa
surulaulua vapauden,
kunnes untemme aamu koittaa
tuon vapaan huomenen.*

BY LEA RASILAINEN- JOHNSON

Rakkaamme

Erkki

TOMPERI

* 28. 7. 1930 Vpl. Pyhäjärvi
† 15. 11. 2005 Terhokoti

*Niin väsyneenä lopun matkaa kuljiti,
uneen rauhaan nyt silmäsi suljiti.
On hiljaisuus ja suru sanaton,
mutt' tiedämme sun hyvät olla on.*

Rauni

Anne, Saitja

Emmi, Tomi, Miika, Iina

Eila-sisko perheineen

Hellä

Sukulaiset ja ystävät

Siuattu läheisten läsnä ollessa.
Kiitos myötäelämisestä surussamme.

Kello

Muistelen tässä aikaa, kuinka ennen vanhaan elettiin kotona Karjalassa. Ajanlaskuna oli tärkeä auringon nousu, keskipäivä, iltapäivä ja ilta. Illan ja auringon nousun välillä oli yö. Myös käytettiin aikaa määriteltäessä sanontaa ennen lounasta tai sen jälkeen. Samoin iltasen ruokailun ajankohta oli rajana. Kotonani oli vain tuvan seinällä käyvä heilurikello, joka löi aina puoli -ja täydet tunnit äänellä, vähemmän soinnullisesti. Tähän liittyi ukkini tapa ilmoittaa herätyksestä aamukahvin keitettyään. Heittämillä kahvitassit pyörivään liikkeeseen tuvan pitkälle lankkupöydälle, syntyi ääni, josta kukaan ei voinut eriytyä. Seuraava ajanlaskuun liittyvä oli sedan hankkiminen taskunauris (taskukello) tukevina ketjuperineen, jotka olivat poikittain liivintaskusta toiseen. Kuinka tälle kellolle kävi, siitä vähäsen. Elettiin aikaa jolloin puimakoneet otettiin käyttöön. Kone kiersi kylän taloissa, jotka olivat osuuskunnan osakkaita, keskinäisen sopimuksen mu-

kaan. Puintikaan vaikuttivat viljan tuleentuminen ja saateet niin, että kun kone saatiin, työ koettiin saada toimitettua joutuisasti, jotta naapuritkin pääsisi puimaan viljansa. Työ tehtiin yleisesti riihen lähipelellä, koska riihen sisätilat oli täytetty korjuutiloina. Osaksi säänsallissa puitiin myös suoraan pellolta. Liekö johtunut kiireestä vai huolimattomuudesta, kun ajantarkkailuun käytetty taskunauris meni lyhteiden mukana syöttöpöydältä puimakoneen kitaan. Tapaus tuli ilmi, kun vain kelloperä roikkuivat toisen taskun napinlävessä. Kellon osia haeskeltiin koneen sivuilta ns. roskatuutista ja niistä jotka satuttiin löytämään tuli näyte-esineitä. Sitte olikin taas turvaututtava entiseen ajantäyttöön, vanhaan seinäkelloon. Vasta paljon myöhemmin tulivat erilaiset pöytä-, ranne-, kaulakellot käyttöön maaseudulle. Nykyisin on kelloja ajankäyttöön, kuin rihkamaa. Ihan joka lähtöön.

AARRE KUUSIVUO

Kuolleita

Mauno Pitkästä muistellen

Hän syntyi 16. 8. 1924 Metsäpirtissä, kuoli 26. 11. 1995 Ikaalisissa.

Mauno syntyi edesmenneiden Anni ja Janne Pitkäsen esikoispoikana Metsäpirtissä, missä isä- Janne toimi tullivartijana. Perhe muutti Pyhäjärven Vernitsalle ja silloin oli mukana edesmenneen sisareni Kirsti Maija Pitkänen. Maunun harrastuksia maanviljelystyön ohella olivat kilpahihto ja viulunsoitto. Kilpahihto jopa ikämiesarjassa, jossa hän menestyi erittäin hyvin, tuoden usein voittoja Mansoniemen Menolle ja Ikaalisten urheilijoille.

Viulunsoiton hän aloitti jo kuusivuotiaana pikkupoikana ja soitti korvakuulolta aina 50-vuotiaaksi asti, ollen hyvin musikaalinen. Vasta 50-vuotiaana hän opeteli nuotteen soittamaan Ikaalisten Viulupelimanneissa, koska musiikkikappaleiden sovitukset vaativat nuoteista soittamisen.

Veljeni Mauno Pitkänen kuoli 26.11.1995 eli 10 vuotta sitten. Hänen muistotilaisuudessaan pidin veljeni poismenon johdosta puheen, jossa muistelin hänen elämänsä ja Mauno oli edesmenneiden vanhempiemme Anni ja Janne Pitkäsen Vpl. Pyhäjärven Vernitsalta vanhin lapsi ja hän oli syntynyt 16. 8. 1924

Jo jonkin aikaa ennen veljeni poismenoa osasin avistaa, että näin tulee kohta käymään. Vaikka toivoimme hänen pysyvän luonamme vielä pitkään osasimme myöskin valmistaa itseämme hiljalleen tähän. Veljen jälkeensä jättämä paikka tuntui tyhjältä eikä sitä paikka pysty kukaan täyttämään. Jäljellä on vain muis-

Mauno Pitkänen.

to ja hänen tekemänsä elämäntyö. Vuonna 1995 veljemme muuttui hiljaisemmaksi ja muistamattomaksi, jota me koko sisarusparvi ihmettelimme. Sittenhän se selväsi. Vakava sairaus jossa yleensä annetaan elonpäiviä puolesta vuodesta vuoteen. Maunun kohdalla puoli vuotta riitti. Kesä meni kuin unennäkö- sädehoitoineen ja muine toimenpiteineen. Valopilkkuna oli vain juhanus jolloin haimme silloin vielä elossa olleen Esko-veljen kanssa Maunun sairaalasta vanhaan lapsuudenkotiin Hangasjärvelle viettämään juhannusta meidän muiden sisarusten kanssa.

Sitten tuli syyskesä, veljeni pääsi vielä sairaalasta kotiin. Siitä olimme onnellisia. Hän oli saanut lisää aikaa -hyvää aikaa. Ja kyllä hän käyttikin sen ajan oikein. Hän tunsi itsensä ikään kuin parantuneeksi ja eli täysillä niitä päiviä lenkkeillen, kylässä käyden ja matkustellen ja ollen

jopa viulupelimannien soittoharjoituksissa ja sai soittaa vielä rakasta viuluun Kun kävin häntä sairaalassa katsomassa olin iloinen, että hän pystyi vielä liikkumaan ja mystitikin oli jossain määrin palautunut.

Paljon ihania muistoja jäi isoveljestä. Hän oli minulle paitsi veli myöskin isärahammo sillä olihan isämme kuollut minuun ollessa vasta 6-vuotias. Hän otti minut aina mukaansa joka paikkaan ja yhdessä teimme talon töitä ja kalastelimme ja muuten vain vietimme yhdessä ollen aikamme. Kun menin kouluun hän teki minulle luteria siinä itsekkin samalla treena-ten hihtiä varten. Koti-ihan tehtiin pieni kilpalta ja pidettiin kilpailuita joissa hän toisinaan antoi minunkin voittaa. Myöhemmin kun kävin jo yhteiskoulu Ikaalisissa hän aina laulataisiin haki meidät linja-autolta hevosella kotiin. Kyllä oli ihanaa istua pakkasella vällyn alle ja tulla kouluviikon jälkeen kotiin pakkasen paukuksessa ja tähtien taivaalla tuikkessa. Lunta oli paljon mutta meidän Poku oli hyvä vireä hevonen ja tiet ainakin jollakin tavoin aurattu.

Kiitollisin ajatuksin jäin ajattelemaan ja kaipaamaan Mauno-veljeä, joka sai elää vaiherikkaan elämänsä loppuvaiheet hieman helpomalla. Hänelle jäi aikaa matkustaa ja harrastaa. Mauno otti huomioon aina myöskin toiset ihmiset. Aivan erityisesti tämä huolehtiminen kohdistui Kirsti siskoomme. Hän piti sisarusensa lapsista suuresti ja heillekin jäi varmasti mukavia muistoja hänestä.

Mauno ehti vielä tehdä Karjalan matkan juuri ennen

sairastumistaan ja näin sai tavallaan jäähyväiset rakkaalla Karjalalla ja Laatokalla. Lopuksi kiitän Taivaan Isää siitä, että minulla on ollut tämä Mauno-veli ja että rakas veljeni pääsi vain vähän aikaa vakavasti sairastuttuaan lepoon ja Taivaan kotiin.

Mauno-veljen muistotilaisuudessa muistosanojeni jälkeen Pertti-veljeni, Jukka-poikansa ja vaimonsa Minna esittivät toisiaan säestäen musiikki- ja laulusyyskin mm. Sydämeni Joulun ja Karjalan kunnalla.

Rakkaudella
ULLA-SISKO

Joulu

*Vuossadat joulua vietetty on,
joka joulu se uudelleen toistuu,
jo taukooa touhu loputon
ja mielemm rauhaa kaipaa.*

*Kun sytyvät valot kynttiläin,
on kuin autuus sieluihin tulvis,
ei sanaa pahaa kenellekään,
vaan rauhaa ympärillemme.*

*Hyvän mielen toiselle
jouluna sois,
niin kovin mielellänsä,
on antajan sydän tulvillaan,
hyvää tahtoa tahollansa.*

*Kun kirkkomaalle matka käy,
emme sieläläkään ole yksin,
ovat rakkaamme
mielessä jokaisen,
ken sytyttää kynttilänsä.*

*Oi autuus joulu, jos aina ois,
oli maailma liian hyvä,
hyvää tahtoa löytyy
muulloinkin,
kun on rakkaus sydämessä.*

ULLA RUKOSTE/OJA

:os. PIITKÄNEN

Anni ja Janne Pitkäsen

nuorin tytär

Vpl. Pyhäjärven Vernitsalta

Sankarivainajat kotiseudun multiin

Huittisten seudun kansalaisopistossa järjestettiin torstaina 3.11. kello 18.00 mielenkiintoinen esitelmäilaisuus, jossa everstiluutnantti evp Jorma Inkinen selvitti sankarivainajien etsintätöitä entisiltä taistelupaikoilta.

Inkinen totesi esitelmänsä aluksi, että viime sodissa kaatui tai katosi n. 90 000 suomalaista sotilasta. Heistä n. 10 000 jäi kentälle tai heidän kohtalonsa on epäselvä. Kysymykseen miksi sitten yli 50 vuoden jälkeen etsitään sankarivainajia Inkinen vastasi ensinnäkin omaisten kaipaavan tietoa lähiomaaisensa kohtalosta ja haluavat selvittää epä tietoisuudessa olevia asioita. Toiseksi aseveljet kaipaavat ja tuttu toteamus veljeä ei jätetä vaati edelleen toimintaa. Kolmanneksi Inkinen totesi kunnianvelan kadoksissa olevia sankarivainajia kohtaa velvoittaa toimintaa.

Käsitellessään talvisotaa Inkinen totesi menettelytavan kaatuneiden suhteen. Alkujaan oli tarkoitus haudata sankarivainajat

yhteisautoihin lähelle kaatuneispaikkoja. Omaiset halusivat kuitenkin saada paikansa kotiseudun multiin ja niin sotilaspapiston tehtäväksi tuli toimittaa kaatuneiden evakuoimiskeskuksen (KEK) avulla sankarivainajat kotiseurakuntiin.

Talvisodassa katosi n. 2300 sotilasta. V. 1941 aloitettiin etsinnät ja vainajia löytyi 2122, joista tunnustettiin 1187. Kaikki tunnustetut vainajat siunattiin kotiseurakuntiin, tuntemattomaksi jääneet haudattiin lukuisiin kenttähautausmaihin mm. Kollaa, Taipale, Summa sekä lähiseurakuntien sankarihautausmaihin, Äyräpää, Säkijärvi, Lappeenranta, Joensuu sekä pienempiä määriä muihinkin luovutettun alueen sankarihautoihin.

Atkosodassa hyökkäys -ja asemasotavaiheen kaatuneita etsittiin tilaisuuden salissa ja heitä löytyikin jonkin verran. Vuoden 1944 suurhyökkäyksen jalkoihin jäi runsaasti kaatuneita. Heidän osaltaan asiat olivat "auki" lähes 50 vuotta.

11. 7. 1992 allekirjoitettiin

Ev. evp Jorma Inkinen on osallistunut lukuisiin sankarivainajien etsintämatkoihin Karjalan kannaksella, Laatokan Karjalassa ja Aunuksissa.

valtioiden välinen sopimus" Sopimus Suomen Tasavallan hallituksen ja Venäjän Federaation hallituksen välillä yhteistyöstä toisen maailmansodan seurauksena Venäjälle kaatuneiden venäläisten (neuvostoliittolaisten) sotilaiden muiston vaalimisesta".

(asetus 23.10.1992, sopi-

mus astui voimaan 28. 10. 1992.)

Opetusministeriöön perustettiin Sotavainajatoimikunta, jonka toimesta käynnistettiin kaikki tiedustelut, organisoiminen, valmistelut ja koe-etsinnät 1993 ja käynnisti myöskin varsinaisen etsintätöiden 1994. Opetusministeriön johtamisrooli lop-

pui vuoden 1997 loppuun mennessä ja tämän jälkeen toiminta jatkui uuden organisaation "SOTAVAINAJIEN MUISTON VAALIMISYHDISTYS" toimesta. uusi organisaatio on säätiöpohjainen ja jatkaa etsintätöitä resurssiansa mukaan ja opetusministeriö tukee työtä rahallisesti.

Etsintätöihin osallistui alkujaan vapaaehtoisia 50-60 henkilöä ja heistä on mukana toiminnassa edelleen 30-40 henkilöä.

Inkinen totesi valtakunnallisissa sankarivainajien hautajaisissa vv. 1993-2004 sinatun 684 vainajaa. Lisäksi eri paikkakunnilla on suoritettu useita yksittäisiä siunauksia.

Jorma Inkinen selosti myöskin luovutettua aluetta olevien kenttähautausmaiden etsintää ja niille opetusministeriön toimesta pystytettyjä muistomerkkejä. Monet esitelmäilaisuudessa mukana olleet kuulijat olivat tutustuneetkin Terenttilän, Summan ja Äyräpään muistomerkkeihin. Myöskin luovutettun alueen entisille

sankarihaudoille pystytetyt muistomerkit ovat tulleet monille tutuiksi kotiseutumatkailun yhteydessä. Näiden muistomerkkien pystyttyästä ovat huolehtineet karjalaiset pitäjäsäätiöt saaden jonkin verran rahallista apua opetusministeriöltä.

Lopuksi evl. Jorma Inkinen selosti, kuinka jatkosodan loppuvaiheessa myöhemmin luovutettavaksi tulleen alueen sankarihautoihin haudattiin aivan sodan viime päivien saakka kotiseudun poikia. Rauhan teon jälkeen vainajat jäivät entisen kotiseudun multiin. Heidän muistonsa kunnioittamiseksi Joensuun sankarivainajien muistomerkkiin on kaiverrettu 3 375 raja -ja laatokan-karjalaiset kaatuneen nimi.

Vastaavaan muistomerkkiin Lappeenrannassa on kaiverrettu pitäjittäin yli 5000 pääasiassa rannan pitäjistä olevien kaatuneiden nimet.

Esitelmäilaisuuteen Kunnikaisten koulutuskeskuksessa osallistui lähes 50 henkilöä.

REINO ÄIKIÄ.

Pyörähtälän Kajanderit

Joulukuun alussa ilmestyi Kajanderien sukukirja, jonka on toimittanut Pekka Suokas. Sukukirjatoimitukseen on Suokkaan lisäksi kuuluneet Minna Kajander, Osmo Kajander, Aaro Kajander ja Keijo Kajantie. Heidän lisäksi suvun useat henkilöt ovat henkilökuvauksilla ja valokuvilla antaneet monipuolisen ja hauskan lisän suvun henkilöihin. Kirja on Anelosen arkin kokoa ja sivuja on 300.

Kajanderien alkukoti on Orimattilan Pyörähtälän kylässä. Sieltä tuli 1800-luvulla yksi Kajanderien veljeksistä Pyhäjärvelle, jonka jälkipolvi levittäytyi Sortanlahteen, Matiskalaan, Riikaan ja Jaamaan. Sukukirjassa on tietysti luetteloitu kaikki suvun jäsenet jälkipolvineen, mutta kirja sisältää todella paljon muutakin tietoa.

Teoksessa on kerrottu niin Pyhäjärven kuin Orimattilan historiaa aina 1600-luvulta asti. Kummankin pitäjän tapoja, häitä ja hautajaisia, murteita, kylien kuvauksia ja arkipäivän ihmisten elämää. Myös sotia ja sen seurauksia, jotka ovat koskettaneet useita sukupolvia. Luetteloa voisi jatkaa pidempäänkin. Tämä historiallinen osuus on niin hyvin ja kattavasti laadittu, että se jo yksinään voisi toimia erillisenä kirjana. Historiallisen ajanjakson liitteenä on mainittu henkilökuvaukset suvun eri aikakausien ihmisistä.

Sukututkimus paljastaa myös monia vähemmän mairittelevia asioita. On aviotomia lapsia, joista käydään käräjää Orimattilassa. On maatilan petoskauppoja. On työn raskaan raatajia, menestyjiä ja vähemmän menestyneitä. Normaalia elämäntilannetta 1800-luvun loppupuolelta. Johan ja Aleksinakin muuttivat Pyhä-

Johannes Kajander (1852-1908) ja Aleksina Enqvist (1851.1943) olivat syntyneet Orimattilassa, mutta tulleet sieltä Pyhäjärvelle. Perustaessaan perheen v.1874 Johannes palveli pappilassa pehtoorina ja Aleksina nimismies Forssilla sisäkkönä. Oltuaan myöhemmin pappilan viljelysten vuokraajana Kajander osti v. 1890 maatilan Matiskalasta, mistä tuli Kajanderien kotikylä. Johannes Kajander toimi myös jahtivoutina ja poliisina, Aleksina puolestaan oli pyhäjärven kaikkien aikojen kuuluisin pitokokki. He saivat kahdeksan lasta: Jenny, Viljam (Vili), Hjalmar, Eemil, Alfred, Eelis, Siiri Maria (Maikki) ja Kaarlo (Kalle).

järvelle "susiparina" tosin jo kuulutettuina. Miksi he viivytelivät vihkimistä, kun vanhin tytärkin oli ehtinyt syntyä? Sukutarinat antavat kaikkeen vastauksen," he muuttivat Pyhäjärvelle, kun heidän avioliittoaan ei Orimattilassa hyväksytty?

Teokseen on taltiointi Hilma ja Hjalmar Kajanderin kirjeenvaihtoa hellittelynimineen vuodelta 1913 sekä Toini Kajanderin ja Yrjö Suokkaan kirjeitä viime sodan ajalta. Samoin Pyhäjär-

ven sukuhaaran ja heidän jälkeläisten elämänvaiheita paitsi sukuluetteloina myös kirjallisena tekstinä ja valokuvina. Kuuluisin heistä on teoreettisen fysiikan professori Keijo Kajantie. Hänen erikoisalaansa on hiukkasfysiikka ja kosmologia. Nämä suhteellisuusteorian salaisuudet ovat todella kaukana tavallisen ihmisen arkipöydästä.

Lasten kasvatusta on ollut joka sukupolven huolenaihe. Koulusivistystä on arvostettu

samoin kuin hyvin työnsä tekevää ammattimestä. Hjalmar Kajanderin Arvo-poika oli varsinainen "välkky" niin Käkisalmen yhteiskoulussa kuin myöhemmin yliopistossa. Hänen nuorempi veljensä Arne oli vilkas ja koulunkäynti ei maittanut. Vanhempien sitä ihmetellessä, Aarnella oli valmis vastaus, "täytyyhän suvussa tyhmiäkin olla". Myöhemmin Aarnesta tuli karjanostaja ja menestyvä kauppias.

Orimattilassa Perttolan

Matin poika Mikko oli saanut koulusta kirjalpauksena kolmen kuukauden pakkoloman. Isä-Matti tuumasi: "Nyt poika metättöihin", ja otti Mikon mukaansa tukkimetsälle. Raskaan työpäivän jälkeen kysyi pojalta. "Kumpi on mukavampaa, olla koulussa vai tukkimetsässä". Muuten hän ei sanallakaan torunut poikaa. Mikosta tuli myöhemmin rakennusmestari.

Jälkipolven Kajanderit ovat hyvin urheiluhenkisiä. Voittoja kilpailuista on SM-tasolla asti. Kilpailulajien skaala on laaja. Mukana on tietysti kaikki leisiruuhilun lajit, mutta tämän lisäksi pesäpallo, uinti, esteratsastus ja naisten pistooliammuntia. Ja sukuun tulleet väytykset ovat kunnostautuneet urheilussa. Tunnetuin heistä on Lasse Viren, joka on Päivi Kajanderin puoliso.

Pyhäjärven Kajandereilla on edelleenkin lämmin ja myönteinen suhde entiseen kotiseutuun, vaikka sen entiset asuinpaikat kaiken hävityksen jälkeen ovat vain muistoissa ja valokuvina. Suvun kanssa on kesäisin käyty entisten kotien asuinpaikoilla eri kylissä. Siellä on kerrottu jälkipolville, miten kaunis ja toisenlainen tämä seutu oli meidän suomalaisten asuussa täällä. Näiden käyntien muistot on taltiointi myös sukukirjaan.

Kajanderien sukukirjasta voi sanoa, se ei ole pelkkä sukuluettelo, vaan todella mielenkiintoinen "sukuromaanini". Hyvä luettavaksi sukuun kuulumattomillekin.

Kirjaa voi tilata Pekka Suokas puh. 03-316 1110 tai 0400-357777, osoite Vuorenpolku 1 A 1, 33760 Tampere sähköposti pekka.suokas@surfeu.fi

SALME RINTALA

Valmistuneita

Janne Karppanen on valmistunut tietotekniikka insinööri AMK, Etelä-Karjalan Ammattikorkeakoulu, tekniikan yksikkö, Lappeenranta. Jannen isä Seppo Karppanen, Vpl. Pyhäjärvi, Alakylä. Jannen äiti Helka Karppanen, o.s. Häärä, Lemi. Jannen isovanhemmat Matti ja Helena Karppanen, Pyhäjärven Alakylästä ja Antti ja Alina Häärä Lemiltä.

Merkkipäiviä

75 vuotta täytti 30. 11. 2005 Hilka Leppänen Tamperella. Syntymäikäly Kostermaa. Hän on tehnyt elämäntyönsä lastenkodissa, viimeksi Raholan lastenkodin johtajana.

75 vuotta täyttää 4. 1. 2006 Vammalassa Kauno Kuusivuori (Vpl. Pyhäjärvi Riika).

Siionin virsiä on laulettu jo 15 kertaa Suomen Evankelisen liikkeen isän E.G.Hedbergin synnyinkodin lähinaapurissa v. 1720 rakennetussa Öörnin sotilastorpassa osoitteessa Hedbergintie 8. 2.6.2004 pidetyssä tilaisuudessa Sley-seuran puheenjohtaja Tansakanen kiittää Aura ja Veikko Sorosta.

Kiitos kiittämisestä

Oma Vpl. Pyhäjärvi-lehtemee! Tämä Kalevalaseuran -Säätiön Ketrinpäivän huomionosoitus minulle, kirjoittajalle ja tallettajalle tuli aivan yllättäen ja olen siitä luonnollisesti nöyrästi iloinen. Näin lehtemme välityksellä kiitän, kun en osoitetta tiedä, synnyinkyläni Noiter-

maan Vanhanmäen lähinaapurin Hilka Kaasalainen Liisa tyttäret kauniista Ruusukortista ja vastaan näin samalla julkisesti kysymykseen: Onko muistelmani julkaistu? Ei ole - enkä aio julkasta. Nämä noin 599 sivua, jotka olen lähettänyt v. 1948 lähtien Suomalaisen

Kirjallisuuden Seuralle kansanrunousarkistoon on kooste pääosiltaan tähän omaan lehtemme - Karjalaan ja nykyiseen kotiseutuuni lehtiin lähetettyjä aineistosta "Lukijan palstalle". Situausrakasta vuotta 2006 toivoen

AURA-MARIA

Tiedusteluja Konevitsasta

Opiskelen Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa. Pääaineeni on Suomen - ja Skandinavian kirkkohistoria. Olen aloittamassa pro Gradu työtäni, jonka aiheena on Konevitsan luostarin julkaisuuskuva 1920-1930 luvulla. Tutkimuksen tarkoituksena olisi selvittää mm., miten Konevitsan luostari nähtiin tai haluttiin nähdä julkisuudessa kyseisenä ajanjaksona.

Merkittäviä lähteitä ovat 1920-30 luvulla ilmestyneet sanomalehdet, kuten Käkisalmen sanomat ja ortodoksinen oma lehti Aamun Koitto. Nämä siksi, että niistä todennäköisesti varmimmin löytyy kirjoituksia Konevitsan luostarista. Mutta myös muut aikakauden sanomalehtien maininnat ovat huomion arvoisia. Mutta niistä pitäisi tietää missä numeroissa Konevitsasta mainitaan. Systemaattista tarkastelua ei voi tehdä kovin monesta sanomalehdestä. Myös luostareihin suuntautuneen matkailun uudelleen lisääntymisestä 1930-luvulla, mahdolliset Konevitsasta kertovat matkakertomukset olisivat erityi-

sen mielenkiintoisia, vaikka tuskin sellaisia on olemassa. Valamo kun tahtoi viedä kaiken huomion. Mutta pienet maininnatkin ovat arvokkaita. Olen sen jo huomannut. Pyydänkin siis apuunne hyvät Pyhäjärveläiset ja heidän jälkeläiset. Mikäli teiltä löytyy 1920-1930 luvulla, miksei aiemmin, painettua kirjallisuutta tai esitteitä Konevitsan luostarista olisin erityisen kiinnostunut. Ehkä tällaisia ei juuri ole olemassa mutta kysyn kuitenkin

Myös myöhäisempi tutkimuskirjallisuus kiinnostaa. Tutkimukseen on todennäköisesti tulossa myös Pyhäjärveläisten ja Konevitsan luostarin välisiä suhteita käsittelevä luku ja siinä asiassa olette tietysti asiantuntioita! Olisin kiinnostunut kuulemaan siitä, miten luostari näkyi Pyhäjärveläisten elämässä 1920-1930-luvulla. Ja millainen oli yleinen sekä oma tai perheen ja sukulaisten suhtautuminen luostariin?

Milloin luostarissa käytiin, mitä siellä tehtiin? Miten sen olemassaolo siis kosketti perhettäsi. Ovako vanhemmasi koskaan kertoneet siitä, jos et

itse muista. Tuntuuko luostari vieraalta vai kotoiselta?

Mielenkiintoista olisi myös kuulla millaista olivat luterilaisten ja ortodoksinen suhteet Pyhäjärvellä? Monelle Konevitsa oli työpaikka.

Millaista siellä oli olla töissä? Miten Konevitsaan kuljettiin? Millaisten laivareittien osana se oli? Kaikki tiedot 1920-1930 luvulta ovat arvokkaita!

Mikäli jaksat itse, tai joku nuorempi kirjoittaa tietosi sinun puolestasi olisi se hienoa! Toki voit myös soittaa minulle, niin sovitaan tapaamisesta. Parhaiten olen tavoitettavissa iltaisin. Nyt joululoman ajan olen Huittisissa.

Niini, ja jos joku ei tiedä, niin isovanhempani ovat Iida ja Arvi Kiiski Pyhäjärven Ylläppäästä! Siunattua joulunaukaa kaikille!

Yhteistyöterveisin Harri Kiiski.

HARRI KIISKI
Kiillette 5 A 2
00710 Helsinki
puh. 050 3828108
sähköposti:
harri.kiiski@helsinki.fi

Vpl. Pyhäjärvi-lehti vuonna 2006 maksaa edelleen vain 20 euroa

Tämä oma Vpl. Pyhäjärvillehmemme aloitti säännöllisen ilmestymisensä vuoden 1956 alusta eli 50 vuotta sitten. Säännöllistä ilmestymistä oli edeltänyt kolme näytynumeroa. Tammikuun numerossa muistellaan lehden alkuvaiheita ja myöskin tapahtumia ja sattumuksia kuluneiden vuosikymmenien aikana. Lehden kustantaja Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö on juhlavuoden kunniaksi päättänyt pitää lehden tilaushinnan ensi vuodelle entisenä eli lehtemme maksaa edelleenkin vain 20 euroa ja ilmesty-

entiseen tapaan 12 kertaa vuodessa. Valtaosa lehtemme tilauksista on ns. kestotilauksia, joten tilaajien ei tarvitse uudistaa tilaustaan vaan tammikuun lehti kolahtaa postiluukusta automaattisesti. Lehden tilauslasku tulee tammikuun lopulla. Pyydämme tilaajia tarkistamaan oman lehdensä osoitetiedot ja ilmoittamaan muutoksista heti tammikuun alkupuolella. Emme valitettavasti pysty täältä muuttamaan esim. kaikkien viime vuoden aikana kuolleiden henkilöiden sijaan tulevia perheenjäsenten

nimiä, joten oma aktiivisuus on paikallaan.

Kaikkissa tilausasioissa voitte ottaa yhteyttä lehden taloudenhoitajaan Reino Äikiään. Yhteystiedot ovat tässä lehdessä. Paljon on asiamies pois kotoa mutta jos ei puhelimelle kukaan vastaan niin vastaajaan voi antaa muutostiedot.

Kiitos kuluneesta vuodesta myöskin täältä asiamiehen toimistosta. Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta.

REINO ÄIKIÄ

Karjalan Liiton myöntämät Siirtoväen muistomitalit ojennettiin (vasemmalta) Aira Inkiselle, Vieno Hämäläiselle ja Martta Suontakalle Ikaalisten Karjalaseuran syyskokouksen yhteydessä. Puheenjohtaja Pentti Inkinen kiitti puheessaan mitalin saaneita arvokkaasta pitkäaikaisesta työstä, jota he ovat tehneet karjalaisen kulttuurin eteenpäin viemiseksi. Oman ja vieraan kulttuurin tunteminen ja tunnustaminen tuo elämän arvoihin suurta rikkautta. Nämä naiset ovat antaneet tämän arvokkaan perinnön omille lapsilleen ja lastenlapsilleen. Tämän kesän karjalaisessa pitäjäjuhlissa tuli esille, että perintö on hyvin vastaanotettu ja karjalainen kulttuuri halutaan pitää elävänä.

Oikaisu

Viime lehdessä olleeseen huittisten Karjalaisten juhlaesitukseen oli tullut yksi nimivirhe. Hoipeisen ansiomerkin sai Senja Kiuru (eikä Kiiski).

www.
vplpyhajarvi.fi

MÄÄTTÄSET

Sukukirjamme on tulossa keväällä 2006 Tilaa ennakkoon

Lisätietoja kotisivullamme www.esanetlogia.fi/sukus/maantamen tai soita mm. 03 3443983, 044 5285732, 050 4132940 Kirjamme saattaa kiinnostaa lisäksi mm. kanneljärveläisiä, uusikirkkolaisia ja Kalloksen sukuun kuuluvia.

Kerro ystävilleksikin

Karjalan retkiä ja kotiseudun matkoja viisumit, matkat ja majoitukset järjestetään huolella erikokoisilla autoilla (10-50 henk.)

Lämmin kiitos tähänastisesta yhteistyöstä.
Rauhallista Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta
toivottaen

Bussiyhtiö Putus Oy

Kartanontie 639, 21830 Riihikoski, p. 0400 226 285

PYHÄJÄRVEN LOMARANTA OY

Kiittää kaikkia pyhäjärveläisiä ja heidän ystäviään vuoden 2005 vierailusta.

Tervetuloa myöskin ensi vuonna lomailemaan entiselle kotiseudulle.

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

Pirkko Musakka (varaukset) puh. 05-416 5620
Leena ja Antti Musakka puh. 990-7-911-2341-301

KESÄLLÄ PYHÄJÄRVELLE 27.-30.7.

- KOTISEUTURETKI KÄKISALMEEN JA PYHÄJÄRVELLE
- KESÄPÄIVÄ KARJALASSA -JUHLA
- RISTEILY LAATOKALLA Konevitsa, Valamo, Pähkinälinna, Pietari

Lisätietoja

Erkki Pärssinen, 0500 755 981, (03) 5135 150 ja Seija Linjala, 040 5265 220, (03) 3443 032 tai Lomalinja

LOMALINJA TOIVOTTAA PYHÄJÄRVI-LEHDEN LUKIJOILLE RAUHALLISTA JOULUA JA ONNEKASTA UUTTA VUOTTA!

LomaLinja

Kesäkatunkatu 3F, 21800 Tampere
puh. (03) 248 2205, ryhymä (03) 248 2200
lomalinja@lomalinja.fi, www.lomalinja.fi

TAPAHTUMAKALENTERI

■ **Tampereen Seudun Vpl. Pyhäjärvierkko** kokoontuu kevätkauden ensimmäiseen Tarinatuokioon su 8. 1. 2006 klo 13 Vanhalle Kirjastotalolle. Johtokunta kokoontuu klo 12. Suunnittelemme kevätkauden ohjelmaa. Arpajaiset ja kahvit. Tervetuloa uudet ja entiset kerholaiset mukaan!

■ **Lahten seudun Vpl. Pyhäjärvierkko** tammikuun kokous pidetään torstaina 12.1.2006 klo 13 alkaen Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17, Lahti. Tervetuloa! Johtokunta

Nuorten palsta

Karjalainen yhdistys kilpailuttaa yhä

Entinen Noitermaan Raittiusyhdistys eli nykyinen Suoniemen Raittiusseura ry järjesti tänäkin syksynä perinteisen piirustus- ja kirjoituskilpailun Nokiilla, Siuron- ja Linnavuoren alueella, 5-12-vuotiaille lapsille. Kilpailun piirustusaiheet virittivät kesäisiin tunnelmiin kukkaniityllä ja pohtimaan näkymiä koulutien varrelta. Kilpailutoita, varsinkin piirustuksia oli runsaasti, 208 työtä, ja monet niistä oli taidokkaasti ja huolella tehtyjä. Piirtäjien ja kirjoittajien joukossa on useita, joilla on juuret Kannaksella.

Arvosteluraadissa oli Siuron Kuvataiteilijoita ja Suoniemen Raittiusseura ry:n hallituksen jäseniä: Anna-Liisa Heikkilä, Elina ja Esko Puranen, Kari Rouhiainen, Arja Usvanko, Maija Viitanen ja Salli Vilppo. Nokian Kulttuuritoimi avusti kilpailua sadalla eurolla. Palkintoina on askartelu- ja piirustusvälineitä sekä pelejä. Palkinnot jaetaan voittajille kunniakirjan kera joulukuun alkupuolella. Kiitos jokaiselle osallistujalle.

Tulokset:

Piirustuskilpailu

Sarja 1: 5-6 vuotiaat, aihe: Kesän kukkia

1) Kaisa Hakola, 2) Minttu Laakso, 3) Silja Koskinen

Sarja 2: 1-2 lk, aihe: Kukka-

niitty

1) Linda Isomäki, 2) Sini

Yli-Vakeri, 3) Olavi Laine, 4) Aleksii Hautamäki.

Sarja 3: 3-4 lk, aihe: Mitä

näen ja koen koulumatkalla-

ni

1) Karoliina Kuusisto, 2) Jimi

Lehtikangas, 3) Henna

Peltola, 4) Jopi Viljanen.

Sarja 4: 5-6 lk, aihe: Mitä

näen ja koen koulumatkalla-

ni

1) Tiia Reijonen, 2) Laura

Töyrylä, 3) Janina Lehtonen,

4) Tiina Laitinen.

Kirjoituskilpailu

Sarja 1: 3-4 lk, aihe: Mitä nä-

en ja koen koulumatkallani

1) Henna Peltola, 2) Henri-

riikka Riihitupa.

Sarja 2: 5-6 lk, aihe: Luo-

vuuteni ja miten sitä kehit-

täisin

1) Iida Karhunen, 2) Jenni

Arola.

vpl. Pyhäjärvi

Lehtemme tammikuun numero tehdään 19. 1. 2006.

Tähän lehteen tarkoitettu aineisto on oltava toimituksessa 9. 1. 2006 mennessä.

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

VPL.PYHÄJÄRVI-
SÄÄTIÖ

Vastaava toimittaja
Erkki Pärssinen
Ruotsilankyläntie 239
38300 Kiiikka
puh. (03) 513 5150
erkki.parsinen@surfeu.fi

Salmi Rintala
Korkeemäenkatu 26 A 26
37100 Nokia
puh. (03) 341 0551
salmi.rintala@netti.fi

Toimituksen osoite:
Reino Äikiä
32700 Huittinen
puh. (02) 566 213
matkapuh. 040 769 5775
fax (02) 566 218
reino.aikia@esanet.fi

Sivunvalmistus:
Tyrvään Sanomat Oy
Painopaikka:
Satkunnan Painotoue Oy,
Kokemäki

vpl. Pyhäjärvi

Tilauslomake uusille Vpl Pyhäjärvi-lehden tilaajille

(Tätä lomaketta voivat käyttää ainoastaan kokonaan uudet tilaajat.)

Tilaushinta 20 euroa/vuosi

Tilaajan nimi _____

Osoite _____

Laskutusosoite, jos se on eri kuin tilaajan osoite _____

Lomake lähetetään Vpl Pyhäjärvi-lehden taloudenhoitajalle Reino Äikiälle os. 32700 Huittinen.